

CAZ YAZILARI

Disiplinlerarası Bir Bakışla



HAZIRLAYANLAR

KARDELEN DALOKAY - ULAŞ BAGER ALDEMİR

CAZ YAZILARI

Disiplinlerarası Bir Bakışla

Hazırlayanlar: Kardelen Dalokay & Ulaş Bager Aldemir

Çizimler: Saydan Akşit

Nika Yayınevi - 280

1. Baskı: Ocak 2025

ISBN: 978-625-6520-59-2

Sertifika No: 48850

Bu yayın Caz Derneği'nin desteğiyle gerçekleştirilmiştir.



Kapak Tasarım: Hacer Özyanıkoğlu

Sayfa Düzeni: İlhan Ulusoy

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz. Kitaptaki yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay/Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayinevi.com.tr

info@nikayayinevi.com.tr

CAZ YAZILARI

Disiplinlerarası Bir Bakışla



HAZIRLAYANLAR
KARDELEN DALOKAY - ULAŞ BAGER ALDEMİR



Nika Yayınevi

*"Jazz is not just music, it's a way of life, it's a way of being,
a way of thinking."*

Nina Simone

Kardelen Dalokay 1992 yılında Ankara’da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nden mezun olduktan sonra medya ve içerik üretimi alanlarına yöneldi. Müzik ve caz alanına olan özel ilgisi sayesinde *Loft Caz Gazetesi*, *BirGün Gazetesi* gibi farklı mecralar için de müzik temalı içerikler üretti. Bu ilgiyi bir adım ileri götürebilmek, cazın kültürel belleğine katkıda bulunabilmek için 2022 yılında bu kitabın hazırlıklarına başladı ve elinizdeki kitabı yayına hazırladı.

Ulaş Bager Aldemir 21 Haziran 1994’te, Ankara’da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü’nden *Dünyanın Fenomenolojisi: Edmund Husserl’de Algılanan Dünyanın Statüsü* adlı lisans bitirme teziyle mezun oldu. Çeşitli yayınevlerinde ve dergilerde bağımsız editörlük yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	9
Caz Derneği 30. Yılına Kutluyor!	13
Cazın Kısa Hikâyesi.....	21
Kayıt ve Audio Teknolojisindeki Değişimlerin Caz Tarihindeki İcra ve Üretim Biçimleri Üzerine Etkisi.....	31
Medya ve Caz	71
Caz Örneğinde Müzikal Doğaçlamanın Estetik Zamansallığı....	81
Caz ve Duyuşun Kimliği.....	99
Akademik Bir Disiplin Olarak Caz Araştırmaları	105
Caz ve Moda	117
Temsil Pratiklerinde Kadın Cazcılar	137
Kadın Caz Müzisyenlerinin Alımlanmalarına Bir Bakış	137
Jack Kerouac'ın Edebi Üslup ve Tekniğinde Cazın Etkisi.....	155
Cazın Küresel Notları	173
Ritimden Hikâyeye.....	173
Söyleşiler	193
Önder Focan	195
Enver Muhammedi	207
Elif Çağlar	217
Bill Laurence	225
Ingrid Jensen	228
Ediz Hafızoğlu	233
Jimmy Katz	238
Özgü Özman	241
Bugge Wesseltoft.....	246
Ferit Odman	249

TEŞEKKÜR

Bülent Özçelik, Baran Durdu Çiftçi ve İlhan Ulusoy başta olmak üzere Nika Yayınları emekçilerine, Dinçer Demirkent'e, kitabımızı 30. yılına armağan ettiğimiz Caz Derneği'ne, çizimleriyle kitabımıza renk katan Saydan Akşit'e, kitabın basım sürecindeki destekleri için Şevket Akıncı Hocamız'a, röportaj kayıtlarının deşifresi konusunda bizden yardımlarını esirgemeyen Kardelen Sönmez'e, Caz Derneği'yle irtibat kurmamıza vesile olan Melisa Yıldırım'a ve bu süreçte bizi destekleyen tüm sevdiklerimize teşekkür ederiz.

SUNUŞ

Kardelen Dalokay

Elinizdeki kitabın amacı; cazın -her biri kendi ivmesiyle dönen ve kendi dinamikleriyle de değişen- farklı disiplinlerle nasıl bir harmoni içinde olduğuna dair fikirleri bir araya getirmek. Neden böyle bir amaç edindiğimizi sizlere kısaca özetlemeyen önce bu fikrin ortaya çıkışında, beni başından sonuna kadar destekleyen, sevgili dostum ve çalışma arkadaşım Ulaş Bagger Aldemir'e teşekkür etmek isterim. Kendisi ile yaşadığımız dostluğu bervechiati anlatmak isterim:

Biz ki, dostluğu lise yıllarına dayanan iki kişi olarak, etkilenmenin ve etkilemenin çemberinde dönüşmeye alıştık. Buluştığımız, ortaklık kurduğumuz, zaman zaman da zıtlıklardan beslendiğimiz tüm düşünme biçimlerinde gözlerimizi kendimizden dışarıya, dışarıdan da kendimize açılan bir kapı olarak gördük. Yazınımız, alışkanlıklarımız, bizi biz yapan "bakış"ımız böyle güçlendi. Edebiyatı konuşurken resimdeki yansımalarının; şiiri konuşurken mitolojiden beslenen yanlarının, misal Edip Cansever şiirindeki tiyatral öğelerin hayranı olarak inşa ettik kendimizi. Ve bir noktada, aramıza giren uzun yıllardan sonra, bu konuşmanın temeli müziği de diğer disiplinlerle yorumlamaya geldi... İştahımız kabardı. Hele ki konu; kitlesi, kültürü ve tarihiyle dünyada kendine has bir yer edinen caz olunca.

Cazın tarihsel bağlamdaki değişim ve dönüşümünü, caz kültürünün nasıl şekillendiğini ve farklılaştığını tüm detaylarıyla anlamak için elbette daha pek çok kaynak mevcuttur. Ancak elinizdeki kitap, caz müziğine gönül vermiş, dönemi-mizin pek çok entelektüelinin caza farklı bakış açıları geliştirdiği, onu uzman oldukları diğer disiplinleri de ele alarak yorumladığı, caz tarihinin farklı duraklarında mola veren keyifli izleniler olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda caz üzerine düşünen, yazan ya da cazı icra eden önemli isimler aracılığıyla, dönemin caz anlayışını, siz sevgili okuyanlara projekte eder de diyebiliriz.

Bana göre caz müziğinin en keyifli yanlarından biri dinleyiciye sunduğu keşfetme olanakları. Tıpkı çevresinde gördüğü her lezzetli kaynaktan beslenmek isteyen, dünyanızı kendi ağırlığıyla sarıp sarmalayan bir genişlik gibi gelip hayatınıza yerleşebilmesi. Bunu yaparken de 19. yüzyıl'da yaşamış azınlıkların müzik anlayışlarından doğup, günümüzün modern kentlerinin arka planına yerleşen, kapsamlı bir kültürel dönüşüm sürecini de sunması. Günümüzde ise belki de giderek hızlanan yaşantılarımızda, atmosferik tınlarla, yavaşlama ve derinleşme imkânı veren bir forma bürünerek, hâlâ bir yerlerde “dinleme özeni” denen kavramın varlığını hatırlatması.

Bir albümü elinize aldığınızda sadece içindeki şarkılar değil; albüm kapağı, sanatçının fotoğrafları, albüm hakkında söyledikleri, hayranlarının albüm hakkındaki yorumları da hayatınıza dahil olur. Böylece size o albümü anlamak, özümsemek ve üzerine kendinizden bir şeyler katabilmek için fırsat verir. Söz konusu caz olduğunda, bu değişkenlerin her biri müziği anlamak ve benimsemek için oldukça önemli... Döneminin büyük ve önemli plak şirketlerinden olan Blue Note Records'un, albüm kapaklarında, sanatçıları sigara dumanı- takım elbise ve farklı renk tonları içinde kaybolmuş hâlde sunması bize o dönemin müzikal algısı üzerine fikir verir. Örneğin; Columbia Records dönemiyle birlikte albüm kapaklarının önem ka-

zanması, “album cover art” kültürünün yaygınlaşması, cazın görsel sanatlarla nasıl etkileşime girdiğinin güzel bir örneğidir diyebiliriz. Dolayısıyla dinlediğimiz müziği tüm yönleriyle algılayabilmenin en iyi yolu, onun sıçradığı alanlara dikkat kesilmektir. Kısaca; sadece dinlemek değil, ona “bakmak”tır.

Elinizdeki kitap; cazın sirayet ettiği ya da kendisinin beslendiği en yaygın disiplinler diyebileceğimiz; sinema, fotoğraf, sosyoloji, felsefe, eğitim gibi alanlarla nasıl etkileşime geçtiğine dair size bilgiler sunacaktır. Yani caz severlere dinlediği müziğe yakından “bakma” şansı verecektir. Okuyan herkesin, sevdiği şeye yakın olmanın verdiği hazzı almasını dilerim.

Bu hayali gerçekleştirmemize yardımcı olan, kitabımıza emek vermiş tüm yazar ve müzisyenlere de emeklerinden dolayı ayrıca teşekkür ederim.

